

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สาระสำคัญในบทนี้เป็นการสรุปผลการค้นคว้า เรื่องพฤติกรรมทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ผู้วิจัยจะได้นำเสนอประเด็นต่างๆ ตามลำดับคือ วัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมติฐานของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาตรี และระดับสูงกว่าปริญญาตรี
3. เพื่อเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาตั้งแต่ 5 ปีลงมา ประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาตั้งแต่ 6 - 10 ปี และประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาตั้งแต่ 11 ปีขึ้นไป

สมมติฐานการวิจัย

1. พฤติกรรมทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรีมีความแตกต่างกัน
2. พฤติกรรมทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาตั้งแต่ 5 ปีลงมา ประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งผู้บริหาร

สถานศึกษาตั้งแต่ 6 - 10 ปี และประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาตั้งแต่ 11 ปีขึ้นไปมีความแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราชเขต 2 จำนวน 81 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราชเขต 2 จำนวน 66 โรงเรียน ซึ่งมีขั้นตอนการสุ่มตัวอย่างเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่ดีดังต่อไปนี้

1. กำหนดหาขนาดกลุ่มตัวอย่างเพื่อใช้ในการวิจัยตามสูตรของเครจซี่และมอร์แกน (มลิวัลย์ สมศักดิ์ 2548:109;อ้างอิงมาจากKrejcie & Morgan1970:608) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 66 โรงเรียน

2. สุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิชนิดเป็นสัดส่วน (Proportional Stratified Random) มีลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

2.1 กำหนดใช้อำเภอเป็นชั้นภูมิตามสัดส่วนของประชากรแต่ละชั้นภูมิ ได้กลุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้นภูมิดังตารางที่ 2

2.2 การสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายโดยวิธีการจับสลากแบบไม่แทนที่เพื่อกำหนดรายชื่อสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ คือแบบสอบถามพฤติกรรมทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ประกอบด้วย 2 ตอนด้วยกัน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามประเภทปลายปิด มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Checklist) ได้แก่ วุฒิต่างการศึกษาและประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 มีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับตามหลักการบริหารโดยใช้

โรงเรียนเป็นฐานทั้ง 5 หลักการ อันได้แก่ 1) หลักการกระจายอำนาจ 2) หลักการมีส่วนร่วม 3) หลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชน 4) หลักการบริหารตนเอง และสุดท้ายคือ 5) หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล แต่ช่วงระดับใช้เกณฑ์การพิจารณาค่าเฉลี่ยของกรมวิชาการ (2537 :27) คือ

- 5 หมายถึง พฤติกรรมทางการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในปริมาณมากที่สุด
- 4 หมายถึง พฤติกรรมทางการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในปริมาณมาก
- 3 หมายถึง พฤติกรรมทางการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในปริมาณปานกลาง
- 2 หมายถึง พฤติกรรมทางการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในปริมาณน้อย
- 1 หมายถึง พฤติกรรมทางการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในปริมาณน้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการดังขั้นตอนต่อไปนี้

1. ขอนหนังสือแนะนำตัวจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราชถึงผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างการวิจัย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ส่งแบบสอบถามผ่านทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ถึงกลุ่มตัวอย่างการวิจัย แล้วให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่งคืนทางไปรษณีย์ โดยผู้วิจัยสอดซองปิดแฉดมปีพร้อมเจ้าหน้าที่ของถึงผู้วิจัย
3. กำหนดให้ส่งแบบสอบถามกลับคืนภายใน 15 วันภายหลังจากส่งแบบสอบถาม ถ้าไม่ได้รับภายในเวลาดังกล่าว ผู้วิจัยจะติดตามทางโทรศัพท์ เพื่อให้ได้แบบสอบถามกลับคืนได้ครบถ้วน
4. กรณีที่ยังไม่ได้รับแบบสอบถามคืนผู้วิจัยจะออกไปเก็บด้วยตนเอง ซึ่งได้ส่งแบบสอบถามไปจำนวน 69 ชุด ได้รับคืนมา 63 ชุด คิดเป็นร้อยละ 91.30

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้รวบรวมแบบสอบถามมาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS for Windows เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล และได้สถิติจากการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามใช้ร้อยละ
2. ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมทางการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาตามวุฒิการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ t-test แบบ Independent Sample

4. วิเคราะห์ข้อมูล เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมทางการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาตามประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way ANOVA)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องพฤติกรรมทางการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราชเขต 2 สรุปได้ดังนี้

1. พฤติกรรมทางการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราชเขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นด้านพบว่า

1.1 พฤติกรรมทางการบริหาร ด้านการกระจายอำนาจอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า พฤติกรรมทางการบริหารอยู่ในระดับมากเช่นกัน เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาความดีความชอบของบุคลากรในสถานศึกษา และมีการจัดทำแผนระดมทรัพยากรทางการศึกษาซึ่งได้ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษา และที่อยู่ในระดับปานกลางมีเพียง 2 ข้อคือมีการประเมินความต้องการกำลังคนในสถานศึกษา และนำเสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษาและมีการดำเนินการคัดเลือกบุคลากรซึ่งได้ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษา

1.2 พฤติกรรมทางการบริหาร ด้านการมีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า พฤติกรรมทางการบริหารที่อยู่ในระดับมากที่สุดคือ มีการรับฟังความคิดเห็นจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ส่วนข้ออื่นค่าเฉลี่ยส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ มีการรับฟังความคิดเห็นจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง มีการดำเนินการสรรหาคณะกรรมการสถานศึกษาได้ตรงตามระเบียบการของสถานศึกษาและคณะครูและคณะกรรมการสถานศึกษาร่วมดำเนินการจัดทำรายได้เข้าสถานศึกษา ส่วนข้อที่อยู่ในระดับปานกลางค่าเฉลี่ยไม่มีความแตกต่างกันมากนัก และสุดท้ายคือมีการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์อย่างหลากหลายวิธีการอยู่ในลำดับสุดท้าย

1.3 พฤติกรรมทางการบริหาร ด้านการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อเช่นกันและเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ มีการประสานความร่วมมือในการจัดการศึกษากับชุมชน และมีการ

ร่วมมือกับชุมชนหาแนวทางการนำทรัพยากรชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยตามลำดับ ส่วนข้ออื่นๆอยู่ในระดับที่ไม่มีความแตกต่างกันมากนัก และมีการสำรวจความต้องการเผยแพร่ผลงานทางการศึกษาสู่ชุมชนอยู่ในลำดับสุดท้าย

1.4 พฤติกรรมทางการบริหาร ด้านการบริหารตนเองโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากเช่นกันและเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาร่วมกับชุมชนจัดหาทรัพยากรทางการศึกษา รองลงมาคือครูและคณะกรรมการสถานศึกษาร่วมกันวิเคราะห์สภาพแวดล้อมสถานศึกษา และในลำดับสุดท้ายได้แก่ มีการกำหนดหลักสูตรพัฒนาบุคลากรได้ตามความต้องการของสถานศึกษา

1.5 พฤติกรรมทางการบริหาร ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุลโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมากเช่นกัน และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ มีการจัดประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อชี้แจงรายละเอียดของงบประมาณ รองลงมาคือมีการจัดประชุมชี้แจงการดำเนินโครงการต่างๆ ให้คณะกรรมการสถานศึกษารับทราบ และมีการติดตามประเมินผลการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เป็นลำดับสุดท้าย

2. พฤติกรรมทางการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 จำแนกตามวุฒิทางการศึกษา ระดับปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรีในด้านการกระจายอำนาจ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชน ด้านบริหารตนเอง ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุลและโดยรวมไม่แตกต่างกัน

3. พฤติกรรมทางการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา ตั้งแต่ 5 ปีลงมา ตั้งแต่ 6-10 ปี และตั้งแต่ 11 ปีขึ้นไป ในด้านการกระจายอำนาจอำนาจ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชน ด้านบริหารตนเอง ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล และโดยรวมไม่มีความแตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยพฤติกรรมทางการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 นำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. พฤติกรรมทางการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งด้านการกระจายอำนาจ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชน ด้านการบริหารตนเอง และด้านการตรวจสอบและถ่วงดุลซึ่งสอดคล้อง

กับผลการศึกษาของสนธิท นิลบุตร (2547 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตามการรับรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นครศรีธรรมราช พบว่ามีสภาพการรับรู้ในด้านการบริหารจัดการด้านการมีส่วนร่วม ด้านการ กระจายอำนาจและบริหารจัดการตนเองอยู่ในระดับมากในทุกด้าน และยังสอดคล้องกับ สมยศ วิเชียรนิษฐ์ (2545: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องการรับรู้และความคาดหวังต่อการบริหารโดยใช้ โรงเรียนเป็นฐานและครูในโรงเรียนประถมศึกษา พบว่าการรับรู้ต่อการบริหารโดยใช้โรงเรียน เป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียนและครูโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก รวมทั้งในระดับด้านการ บริหารตรวจสอบและถ่วงดุล การมีส่วนร่วม และด้านการกระจายอำนาจ ซึ่งสอดคล้องกับ เจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขปรับปรุงเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในหมวดที่ 1 มาตรา 6 8 9 และหมวดที่ 5 มาตรา 38 39 40 (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2545 : 7,13) ที่ต้องการยกระดับการศึกษาของไทยให้มี คุณภาพเท่าเทียมกัน โดยวิธีการมุ่งกระจายอำนาจทางการบริหารและจัดการศึกษาไปยังองค์กร ปกครองท้องถิ่น สถานศึกษา และชุมชนให้เป็นผู้จัดการศึกษาเองในรูปแบบของ คณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง ผู้นำ ศาสนา ตัวแทนชุมชน ผู้ทรงคุณวุฒิ ศิษย์เก่า ให้ได้มีอำนาจในการบริหารจัดการศึกษาใน โรงเรียน (อุทัย บุญประเสริฐ 2542 : 2) และระบุให้สถานศึกษามีสภาพเป็นนิติบุคคลตาม กฎหมายมหาชนที่จัดบริการสาธารณะ ซึ่งได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบบริหาร ราชการแผ่นดิน กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ในมาตรา 35 ดังนี้ “มาตรา 35 สถานศึกษา ที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามมาตรา 35 (2) เฉพาะที่เป็นโรงเรียนมีฐานะเป็นนิติบุคคล เมื่อมี การยุบเลิกสถานศึกษาตามวรรค 1 ให้ความเป็นนิติบุคคลสิ้นสุดลง” ด้วยเหตุดังกล่าวแนวทางการ บริหารจึงมีความแตกต่างไปจากเดิม เนื่องจากสถานศึกษาจะมีอิสระในการตัดสินใจทั้ง ทางด้านการบริหารงานวิชาการ งานงบประมาณการเงินและบัญชี งานบุคคล บริหารงาน ทั่วไป และการบริหารงานชุมชนสัมพันธ์ รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการจัดหลักสูตรการเรียน การสอนภายใต้ความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษา ในอำนาจหน้าที่ตามกรอบของ กฎหมาย อันก่อให้เกิดกระแสการบริหารแบบมีส่วนร่วมขึ้น ซึ่งเป็นแนวทางเดียวกับหลักการ กระจายอำนาจทางการศึกษา และหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School - Based Management) และสอดคล้องกับงานวิจัยของอุทัย บุญประเสริฐ (2543:9) จากการวิจัยเรื่อง การกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษาพบว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็น การบริหารในรูปแบบที่มีการเชื่อมโยงกับการปฏิรูปการศึกษาและการกระจายอำนาจเข้าด้วยกัน การพัฒนาคุณภาพการศึกษาไทยนั้นต้องปรับปรุงกระบวนการเรียนและวิธีการจัดการศึกษาจากที่

เคยเน้นเรื่องการจัดการเรียนการสอนไปสู่การปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารโรงเรียนโดยมุ่งปรับโครงสร้างการบริหารโรงเรียนให้มีการกระจายอำนาจการบริหารเน้นการตัดสินใจแบบมีส่วนร่วม และเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาทำให้โครงสร้างของการบริหารจึงมีลักษณะเป็นแนวราบ เน้นการทำงานเป็นทีม การสร้างความรู้ที่เป็นเอกภาพอันมาจากความแตกต่างในแนวคิดและวิธีการเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จของงาน (รุ่ง แก้วแดง ม.ป.ป.:2) ดังนั้นสัมพันธภาพที่ดีของทุกคนที่เกี่ยวข้องจะเป็นตัวสะท้อนปฏิกิริยา และเป็นตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา ฉะนั้นผู้บริหารจึงจะต้องเป็นผู้นำชุมชนในส่วนของสังคมโรงเรียน จะต้องจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเชื่อที่ถูกต้องบนพื้นฐานของนโยบาย และหลักการปฏิบัติ ต้องมีการวางแผนกระบวนการอย่างต่อเนื่อง กล่าวคือมีความเป็นเอกภาพในเชิงนโยบาย แต่มีความหลากหลายทางการปฏิบัติ การบริหารต้องมีระบบการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิเคราะห์แนวโน้ม เพื่อกำหนดทิศทางการตัดสินใจ รวมทั้งการจัดสรรทรัพยากรอย่างถูกต้องเหมาะสม (รุ่ง แก้วแดง, ม.ป.ป.:3)

สำหรับด้านการกระจายอำนาจพบว่า พฤติกรรมทางการบริหารอยู่ในระดับปานกลาง 2 ข้อคือ การประเมินความต้องการกำลังคนในสถานศึกษาและนำเสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษา และการดำเนินการคัดเลือกบุคคลซึ่งได้ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษา เหตุเพราะความคิดที่ว่าหน้าที่ในการจัดหากำลังคนเป็นเรื่องของหน่วยงานกลางที่จะต้องทำหน้าที่จัดหาและบรรจุกำลังคน และต้องเป็นไปตามสัดส่วนที่กำหนด ซึ่งขัดแย้งกับความเป็นจริงสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กเป็นอย่างมาก จนก่อให้เกิดปัญหาครูไม่ครบชั้นเรียนและครูสอนไม่ตรงกับสาขาวิชาที่เรียนมา ซึ่งทางโรงเรียนก็ไม่มียงบประมาณในการจัดจ้างครูเพิ่มเติมให้ครบชั้น และเมื่อเสนอเรื่องไปทางส่วนกลางก็ติดเงื่อนไขของสัดส่วนนักเรียนต่อครูตามที่ทางการกำหนดไว้โดยไม่คำนึงถึงสภาวะการณ์ที่แท้จริงของโรงเรียน จึงกลายเป็นปัญหาหลักสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก ที่ส่งผลโดยตรงถึงคุณภาพในการจัดการศึกษาและที่สำคัญคือไม่สนองตอบหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ที่มุ่งกระจายอำนาจทางการศึกษาและให้โรงเรียนได้มีการบริหารจัดการตนเองเพื่อให้เป็นไปตามบริบทที่เป็นจริงของโรงเรียนซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของดิเรก วรณเสียร (2545) ที่ศึกษาพบว่าปัญหาการบริหารงานบุคคลมีปัญหาด้านจำนวนบุคลากรและคุณสมบัติของบุคลากรไม่เหมาะสมเนื่องจากถูกกำหนดและควบคุมจากส่วนกลาง ขั้นตอนและวิธีการบริหารงานบุคคลมีความซับซ้อนยุ่งยากการตัดสินใจสั่งการไม่เบ็ดเสร็จที่โรงเรียน บุคลากรทำเรื่องขอย้ายทุกปีเนื่องจากภารกิจและความจำเป็นส่วนตัวทำให้ขาดความต่อเนื่องในการทำงาน ดังนั้นจึงควรที่จะให้สถานศึกษาวางแผนอัตรากำลังที่เหมาะสมกับสถานศึกษาเองได้ และที่สำคัญเมื่อวางแผนแล้วต้องส่งผลต่อเนื่องสู่

การปฏิบัติที่เป็นจริงด้วย และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของสมเจษฎ์ ศรีสมจักร (2542) ที่ศึกษาพบว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมีปัญหาเนื่องจากการบริหารงานบุคคลเกี่ยวกับการบรรจุแต่งตั้งบุคคลให้เหมาะสมกับความต้องการของสถานศึกษา ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าการกระจายอำนาจเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลจากส่วนกลางมายังสถานศึกษาตามแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนั้นยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการของสถานศึกษาได้ทั้งหมด หน่วยงานส่วนกลางยังเป็นผู้กำหนดอัตรากำลังเองอยู่ประกอบกับนโยบายของทางภาครัฐที่ต้องการลดกำลังคนลง และด้วยเงื่อนไขต่างๆ ทำให้ข้าราชการครูลาออกจากราชการเป็นจำนวนมาก และทางภาครัฐเองก็ไม่ได้จัดสรรอัตรากำลังใหม่มาทดแทน

ด้านการมีส่วนร่วมพบว่า พฤติกรรมทางการบริหารข้อที่อยู่ในระดับมากที่สุดคือการรับฟังความคิดเห็นจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขปรับปรุงเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 1 มาตรา 6 (6) การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรอาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นๆ เข้ามาร่วมตัดสินใจแบบมีส่วนร่วมเป็นการบริหารลักษณะแนวราบ มุ่งเน้นการทำงานเป็นทีม การสร้างความรู้สึกร่วมกันเป็นเอกภาพที่มาจากความหลากหลายในแนวคิดและวิธีการ เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จของงานและช่วยสร้างความรู้สึกร่วมกันเป็นเจ้าของร่วมกันทำให้ทุกคนรู้สึกมีคุณค่าอันถือเป็นจิตวิทยาที่ดี

ด้านการตื่นอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชนทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุดค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ มีการประสานความร่วมมือในการจัดการศึกษากับชุมชน และมีการร่วมมือกับชุมชนหาแนวทางการนำทรัพยากรชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนซึ่งจะเห็นได้ว่าทุกข้อล้วนมีพื้นฐานมาจากการมีส่วนร่วมของชุมชนทั้งสิ้น ดังนั้นสิ่งที่สำคัญคือการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเพื่อให้ทุกภาคส่วนได้มีความรู้ความเข้าใจและรับรู้เรื่องของโรงเรียนให้มากที่สุด อาจทำได้โดยการชักกลุ่มงานโดยการสร้างเครือข่ายทรัพยากรบุคคลและองค์กรเพื่อให้การสนับสนุน

ด้านการหลักการบริหารตนเอง อยู่ในระดับมากที่สุดข้อค่าเฉลี่ยไม่มีความแตกต่างกันมากนัก แต่ในข้อที่น้อยที่สุดคือ ในเรื่องของการกำหนดหลักสูตรพัฒนาบุคลากรได้ตรงตามความต้องการของสถานศึกษา เนื่องจากส่วนกลางยังไม่มอบอำนาจในการบริหารจัดการอย่างเต็มรูปแบบให้กับผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งในทางปฏิบัติผู้บริหารสถานศึกษาเองควรมีอำนาจในการตัดสินใจ เนื่องจากผู้บริหารจะรู้บริบทและสภาพการณ์ที่เป็นจริงของโรงเรียนมากที่สุดจึงควรจะให้ผู้บริหารได้จัดหลักสูตรพัฒนาบุคลากรได้ตรงตามความต้องการ แต่อย่างไรก็ตามก็ขึ้นอยู่กับ

กับวิสัยทัศน์และคุณลักษณะในการเป็นผู้นำของผู้บริหารเองด้วย ซึ่งเสาวนิตย์ ชัยมุสิก (2544) กล่าวไว้ว่า ความสำเร็จของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำของผู้บริหาร การรู้จักหลักการในการทำงานอย่างมีศิลปะ มีการตัดสินใจที่ดี อันจะส่งผลถึงความร่วมมือจากทุกฝ่ายในการบริหารโรงเรียน และวิระวัฒน์ อุทัยรัตน์ (2544) ยังกล่าวไว้ว่าผู้บริหารสถานศึกษาต้องพัฒนาทักษะการเป็นผู้บริหารมืออาชีพ มีภาวะผู้นำ ประสานความร่วมมือกับชุมชนและสถานศึกษาในการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการจัดการศึกษา และที่สำคัญผู้บริหารต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในทุกด้านและยอมรับการวิพากษ์วิจารณ์ได้

ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุลผลปรากฏว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาแต่ข้อที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ มีการติดตามประเมินการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอย่างต่อเนื่อง อันเนื่องมาจากการขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถทางด้านเทคโนโลยี และสถานศึกษาไม่สามารถกำหนดมาตรฐานและเทคโนโลยีทางการศึกษาได้เองตามความต้องการ อันสืบเนื่องมาจากระบบของราชการเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้าง อีกทั้งยังขาดแคลนงบประมาณในการดูแลรักษา โดยเฉพาะโรงเรียนที่มีขนาดเล็ก

พฤติกรรมทางการบริหารโดยรวมทุกด้านอยู่ระดับมาก ซึ่งด้านการมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด เนื่องจากผลของการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ความเข้าใจในหลักการมีส่วนร่วม เป็นไปตามพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขปรับปรุงเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 39 และ มาตรา 40 ที่กำหนดบทบาทของรัฐและการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาไว้อย่างชัดเจน ประกอบกับการให้ความสำคัญและการสร้างความตระหนักในการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานอย่างต่อเนื่อง ทำให้ทั้งผู้บริหารสถานศึกษาเองและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมีความมุ่งมั่นที่จะดำเนินการตามให้ประสบผลสำเร็จ

2. พฤติกรรมทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 จำแนกตามวุฒิทางการศึกษาในระดับปริญญาตรีและสูงกว่าระดับปริญญาตรีอยู่ในระดับมากในทุกด้าน และเมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมทางการบริหารโดยจำแนกตามวุฒิทางการศึกษาในระดับปริญญาตรีและสูงกว่าระดับปริญญาตรีผลปรากฏว่าไม่แตกต่างกัน อันเนื่องมาจากความตื่นตัว ความตระหนักในการให้ความรู้ความเข้าใจในหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน รวมทั้งยังมีการอบรม พัฒนาผู้บริหารมืออาชีพอย่างต่อเนื่องทำให้ผู้บริหารมีคุณลักษณะที่เป็นผู้นำที่ดี อันจะส่งผลโดยตรงต่อการบริหารการศึกษาซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ ดิเรก วรธรรมเสียร (2545) ผู้บริหารส่วนใหญ่มีความเข้าใจดีว่าผู้บริหารและคณะกรรมการสถานศึกษามีอำนาจหน้าที่ทางกฎหมาย

มากขึ้น ซึ่งการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานจะประสบความสำเร็จได้ต้องปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมของโรงเรียน ต้องออกกฎหมายที่ทำให้มีการกระจายอำนาจอย่างแท้จริงและมีธรรมนูญหรือแผนแม่บทระดับโรงเรียนที่ชัดเจน

3. พฤติกรรมทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา ตั้งแต่ 5 ปีลงมา ตั้งแต่ 6 -10 ปี และตั้งแต่ 11 ปีขึ้นไปผลปรากฏว่าไม่แตกต่างกัน เนื่องจากการจัดการอบรมความรู้ ความเข้าใจในหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ภาวะผู้นำ การเป็นผู้บริหารมืออาชีพ ความรู้ แนวคิดทฤษฎีต่างๆที่ทำให้เกิดการตื่นตัวและมีพลังในการบริหารงาน ซึ่งบุญยอด เณรยอด (2544) ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่าผู้บริหารสถานศึกษา บุคลากรทางการศึกษา และผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนจำเป็นต้องได้รับความรู้ความเข้าใจ และมองเห็นคุณค่าของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และต้องมีการขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่อง โดยจัดให้มีกลไกในการดำเนินงานร่วมกัน ร่วมกันวางแผน ร่วมกันปฏิบัติร่วมกัน มีการตรวจสอบและประเมินผลพร้อมปรับปรุง แต่มีความขัดแย้งกับผลการวิจัยของสุชาติ การสมบัติ (2544) ที่ศึกษาพบว่าบริบทของสถานศึกษาทำให้ค่าเฉลี่ยของผลดำเนินงานในหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในกลุ่มปฏิบัติการเรียนรู้มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติได้แก่ สังกัดของสถานศึกษา ที่ตั้งของสถานศึกษา จำนวนของนักเรียน อัตราส่วนครู:นักเรียน ซึ่งน่าเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงการบริหารระบบราชการ ประกอบกับการได้รับการฝึกอบรมและการสร้างความตระหนักให้ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการกำหนดแนวทางการบริหารโดยการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาโดยมุ่งเน้นการบริหารจัดการไปสู่ทิศทางเป้าหมายดังที่ต้องการนั้นคือคุณภาพของนักเรียน (กรมสามัญศึกษา 2544)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้จากการศึกษาพฤติกรรมทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ควรที่จะนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปเป็นข้อมูล ในการแก้ปัญหาด้านการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา ซึ่งส่วนกลางยังไม่สามารถกระจายอำนาจได้อย่างแท้จริง โดยเฉพาะในเรื่องของการประเมินความต้องการกำลังคน และการดำเนินการคัดเลือกบุคคลของสถานศึกษา ซึ่งถือเป็นปัญหาหลักของสถานศึกษาขนาดเล็กที่ส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพในการจัดการศึกษา ฉะนั้นจึงควรให้สถานศึกษาสามารถคัดเลือกครูและบุคลากรทางการศึกษาได้ตามความเหมาะสม

2. ควรมีการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์และทำความเข้าใจในหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานให้ทุกภาคส่วนได้รับทราบอย่างต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมให้มากที่สุด ซึ่งจะเป็นการสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกันทำให้ทุกคนเกิดความรัก ความหวงแหน และรู้สึกว่าคุณค่า ซึ่งถือเป็นจิตวิทยาที่ดีในการอยู่ร่วมกันในสังคม

3. ควรเปิดโอกาสให้สถานศึกษา มีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐานของเทคโนโลยีทางการศึกษาได้ตามบริบทที่แท้จริง เพื่อให้เกิดความคุ้มค่ามากที่สุดเมื่อใช้งาน

4. ควรมีการอบรม สัมมนาผู้บริหารมืออาชีพอย่างต่อเนื่อง และเป็นระยะๆ อย่างสม่ำเสมอ เนื่องจากวุฒิทางการศึกษาเดิม และประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารไม่ส่งผลถึงความแตกต่างทางการบริหาร แต่ขึ้นอยู่กับความรู้ความเข้าใจใหม่ๆ ที่ได้รับเมื่อเป็นผู้บริหารแล้ว

5. ควรมีการออกกฎหมาย เพื่อที่จะรองรับการกระจายอำนาจทางการศึกษาเพื่อก่อให้เกิด ประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างแท้จริงในการจัดการศึกษา

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการเปรียบเทียบพฤติกรรมทางการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 จำแนกตามอายุในการรับราชการของผู้บริหารสถานศึกษาว่าผลการปฏิบัติงานมีความแตกต่างกันหรือไม่

2. ควรมีการเปรียบเทียบพฤติกรรมทางการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ว่าผลการปฏิบัติงานมีความแตกต่างกันหรือไม่

3. ควรมีการเปรียบเทียบพฤติกรรมทางการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตชนบทและเขตเทศบาลว่าผลการปฏิบัติงานมีความแตกต่างกันหรือไม่

4. ควรมีการศึกษาพฤติกรรมทางการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารในเชิงคุณภาพโดยวิจัยในลักษณะกรณีศึกษาเพื่อให้ทราบข้อมูลที่ลึกซึ้งมากขึ้น

5. ควรมีการศึกษากิจกรรมทางการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา

6. ควรมีการศึกษากิจกรรมทางการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหาร โดยกำหนดกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่ผู้บริหาร เช่น ครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง